

«اعلامیه جهانی اصول و حقوق بنیادین کار»
۵. مقاله‌نامه شماره ۱۰۵ «سازمان بین‌المللی کار» درباره «ممنوعیت کار اجباری»

مقدمه

کنفرانس عمومی «سازمان بین‌المللی کار»، که به دعوت هیأت مدیره «دفتر بین‌المللی کار» چهلمین جلسه خود را در روز ۵ ژوئن ۱۹۵۷ (۱۶ خرداد ۱۳۳۶) در ژنو برگزار کرد، با در نظر گرفتن موضوع کار اجباری، که چهارمین ماده دستور کار جلسه {کنفرانس عمومی} است، و با توجه به مفاد مقاله‌نامه کار اجباری، ۱۹۳۰، و با توجه به مقاله‌نامه بردگی، ۱۹۲۶، تمام اقدامات ضروری برای پیشگیری از کار اجباری را مقرر می‌دارد، و از فراروبیدن آن به شرایطی همچون بردگی جلوگیری می‌کند و با توجه به مقاله‌نامه تکمیلی در لغو بردگی، تجارت برده و نهادها و اعمال مشابه بردگی، ۱۹۵۶، که لغو کامل اسارت و بردگی ناشی از بدهی را مقرر می‌دارد و با در نظر گرفتن مقاله‌نامه حمایت از دستمزدها، ۱۹۴۹، مقرر می‌دارد که دستمزدها باید به‌طور مرتب پرداخت شوند و روش‌های پرداختی را که به محرومیت کارگر از امکان عینی خاتمه به اشتغال می‌انجامد ممنوع می‌کند، و در پی تصمیم‌گیری درباره پذیرش پیشنهادهای معینی در مورد لغو اشکال معین کار اجباری که نقض حقوق بشر است و در منشور سازمان ملل متحد به آن اشاره شده است و توسط اعلامیه جهانی حقوق بشر تصریح شده است، و در پی اتخاذ این تصمیم که این پیشنهادهای باید در قالب یک مقاله‌نامه بین‌المللی تدوین شوند، مقاله‌نامه زیر را در روز بیست و پنجم ماه ژوئن سال ۱۹۵۷ (۲ تیر ۱۳۳۶) تصویب می‌کند که از این پس می‌توان از آن با عنوان «مقاله‌نامه لغو کار اجباری» نام برد.

ماده ۱

تمام اعضای سازمان بین‌المللی کار که این مقاله‌نامه را تصویب و به آن پیوسته‌اند موظفند

کار اجباری را ممنوع کنند و از هیچیک از اشکال کار اجباری که در ذیل می‌آید استفاده نکنند.

(الف) به‌عنوان ابزار یا آموزش سیاسی یا به‌عنوان مجازات به‌خاطر حفظ یا بیان

دیدگاه‌های سیاسی یا دیدگاه‌های ایدئولوژیکی مخالف با نظام تثبیت شده سیاسی، اجتماعی و اقتصادی؛

(ب) به‌عنوان شیوه بسیج یا استفاده از نیروی کار به‌منظور اهداف توسعه اقتصادی؛

(ج) به‌عنوان ابزار نظم و انضباط کاری؛

(د) به‌عنوان مجازات به‌خاطر شرکت در اعتصابات؛

(ه) به‌عنوان ابزار تبعیض نژادی، اجتماعی، ملی یا مذهبی.

ماده ۲

تمام اعضای سازمان بین‌المللی کار که این مقاله‌نامه را تصویب می‌کنند موظفند به‌منظور تضمین لغو فوری و کامل کار اجباری مطابق ماده اول این مقاله‌نامه اقدامات مقتضی انجام دهند.

ماده ۳

تصویب و پذیرش رسمی این مقاله‌نامه از سوی اعضاء باید برای ثبت به اطلاع مدیرکل دفتر بین‌المللی کار رسانده شود.

ماده ۴

۱- این مقاله‌نامه فقط برای آن اعضایی از سازمان بین‌المللی کار لازم‌الاجرا است که تصویب‌نامه آن‌ها توسط مدیر کل ثبت شده باشد.

۲- این مقاله‌نامه دوازده ماه پس از تاریخی که تصویب‌نامه دو عضو در دفتر مدیرکل ثبت می‌شود لازم‌الاجراست.

۳- از آن تاریخ به بعد، این مقاله‌نامه دوازده ماه پس از ثبت تصویب‌نامه هر عضو، برای آن عضو لازم‌الاجراست.

ماده ۵

۱- عضوی که این مقاله‌نامه را تصویب کرده و به آن پیوسته است، می‌تواند پس از سپری شدن ده سال از تاریخ آغاز لازم‌الاجرا شدن این مقاله‌نامه، از طریق سندی رسمی که برای ثبت به اطلاع مدیرکل دفتر بین‌المللی کار می‌رساند، پیوستن خود به این مقاله‌نامه را پس بگیرد. این ترک مقاله‌نامه، تا یک سال پس از تاریخ ثبت آن قابل اجرا نخواهد بود.

۲- هر عضوی که این مقاله‌نامه را تصویب کرده و به آن پیوسته است، و تا یک سال بعد از سپری شدن دوره ده ساله مذکور در بند قبلی از حق خود مطابق این ماده برای ترک این مقاله‌نامه استفاده نکند، برای یک دوره ده ساله دیگر متعهد به اجرای آن خواهد بود، و پس از آن، می‌تواند پس از سپری شدن هر دوره ده ساله، تحت شرایط قید شده در این ماده، این مقاله‌نامه را ترک گوید.

ماده ۶

۱- مدیرکل دفتر بین‌المللی کار موظف است همه اعضای سازمان بین‌المللی کار را از ثبت شدن تمام تصویب‌نامه‌ها، اظهارات و ترک مقاله‌نامه‌هایی که توسط اعضای سازمان به اطلاع وی رسیده است، آگاه سازد.

۲- مدیرکل دفتر بین‌المللی کار موظف است همه اعضای سازمان بین‌المللی کار را از ثبت شدن دومین تصویب‌نامه‌ای که به اطلاع او رسیده است، و همچنین از تاریخ لازم‌الاجرا بودن این مقاله‌نامه، آگاه سازد.

ماده ۷

مطابق ماده ۱۰۲ منشور سازمان ملل متحد، مدیرکل دفتر بین‌المللی کار موظف است جزئیات کامل همه موارد پیوستن یا ترک اعضاء را که توسط او و مطابق با مفاد مواد قبل ثبت شده است، به اطلاع دبیرکل سازمان ملل متحد برساند.

ماده ۸

هیأت مدیره دفتر بین‌المللی کار هرگاه که لازم تشخیص دهد، موظف است گزارش کارکرد این مقاله‌نامه را به کنفرانس عمومی بدهد و لزوم قرار دادن موضوع تغییر کلی یا جزئی

آن را در دستور کار کنفرانس، بررسی کند.

ماده ۹

۱- اگر کنفرانس از راه اصلاح کامل یا جزیی این مقاله‌نامه، مقاله‌نامه جدیدی را تدوین کند،

الف) تصویب مقاله‌نامه اصلاح شده جدید توسط یک عضو و پیوستن به آن، به‌رغم ماده ۵ بالا، اگر و زمانی که مقاله‌نامه اصلاح شده جدید لازم‌الاجرا شده باشد، از لحاظ قانونی خودبه‌خود به معنای ترک بلافاصله [آن عضو از] این مقاله‌نامه خواهد بود.

ب) از تاریخ لازم‌الاجرا بودن مقاله‌نامه اصلاح شده جدید، مقاله‌نامه کنونی دیگر قابل تصویب نخواهد بود و پیوستن اعضا به آن میسر نمی‌باشد.

۲- این مقاله‌نامه با شکل و محتوای موجود خود برای اعضای که آن را تصویب کرده‌اند ولی مقاله‌نامه اصلاح شده را تصویب نکرده‌اند، همچنان لازم‌الاجرا خواهد ماند.

ماده ۱۰

نسخه‌های به زبان انگلیسی و فرانسۀ متن این مقاله‌نامه به طور یکسان معتبرند.